

KRAŠKI ROB

// Daniel Bosch, Miroslav Repar in Domen Stanič

SEZONA OBISKA

Pomlad, od marca do začetka junija

TRAJANJE OGLEDA

Posamezne lokacije lahko obiščemo v približno 45 minutah, razen Movraškega kuka, ki nam bo vzel vsaj dve uri. Za obisk vseh lokacij si zato rezervirajmo cel dan.

ZAHTEVNOST

Do vseh lokacij lahko pridemo z avtobusom ali peš, vendar je vožnja z avtomobilom logistično učinkovitejša. Tla so neravna, kamnita in včasih strma, zato je priporočljiva primerna terenska obutev (gozdarji). Za opazovanje ptic na odprtih kraških travniščih in v skalnih stenah priporočamo uporabo teleskopa.

OPIS OBMOČJA

Kraški rob je naravna ločnica med flišno Istro in apnenčastim Krasom. Od meje z Italijo v bližini Ospa pa vse do meje s Hrvaško pri Rakitovcu/Sočergi se razprostira pas visokih apnenčastih sten, obrnjenih proti jugu in zahodu. Nad in pod stenami prevladujejo suhi kraški travniki, kraška gošča in toploljubni gozdovi (tako avtohtoni hrastovi gozdovi kot borovi nasadi). Ohranjanje odprtih površin omogoča paša živine (predvsem goveda, konjev in oslov). Na širšem območju Kraškega roba najdemo najbolj ohranjene in vrstno bogate suhe travnike pri nas.

DOSTOP

Dostop do vseh lokacij, ki jih opisujemo, je mogoč z avtoceste A1 (Ljubljana-Koper) prek izvoznov Črni Kal ali Kastelec ali z regionalne ceste Kozina-Koper. Če se usmerimo na lokacije severno od avtoceste, sledimo oznakam za Kastelec, Socerb ali Osp. Če pa smo namenjeni na južno stran avtoceste, sledimo oznakam za Črni Kal, Podpeč, Črnotiče, Rakitovec ali Sočergo. Parkiranje: 1) pri gradu Socerb, 2) urejeno parkirišče Mišja peč južno od Ospa, 3) Črni Kal, na parkirišču razgledne točke, 4) Črnotiče, na travnikih v bližini letališča, 5) Podpeč, ob železniškem predoru ali pri razglednem stolpu, 6) železniška postaja

Rakitovec ali vzdolž makadama, ki pelje na Movraški kuk, 7) Sočerga, na vrhu hriba ob cerkvi Sv. Kvirika.

SPLOŠNE INFORMACIJE

Pod avtocestnim viaduktom v bližini Črnega Kala je center za obiskovalce Kraškega roba (<https://visitkopper.si/kraski-rob/>). Za okraj repčilo ob poti svetujemo: Gostilna Pri Vovku (Osp), Gostilna Kraški rob (Črni Kal), Gostilna Švab (Hrastovlje). Dodatne zanimivosti: srednjeveške freske v cerkvi sv. Trojice v Hrastovljah, razgledni stolp v Podpeči.

PUŠČAVEC

(*Monticola solitarius*) je eden najznačilnejših prebivalcev ostenj Kraškega roba.

KJE IN KATERE PTICE OPAZOVATI

Naš teren se začne na parkirišču pred gradom Socerb 1. S kraškega roba se nam odpre razgled na Trst, na stenah v okolici gradu Socerb in severno od njega lahko opazujemo **puščavca** (*Monticola solitarius*) in **skalnega strnada** (*Emberiza cia*), ob večernem mraku pa prisluhnemo petju **velike uharice** (*Bubo bubo*). Po gozdni poti, ki pelje ob robu kraške stene in prečka borov gozd, lahko opazujemo številne pogoste vrste ptic, med katerimi so najzanimivejše čopaste sinice (*Lophophanes cristatus*) in **meniščki** (*Periparus ater*), slišimo pa lahko tudi **cikovta** (*Turdus philomelos*) in **cararja** (*T. viscivorus*). Prostrani pašniki, ki se odpirajo vzhodno od gradu Socerb, so odlični za opazovanje

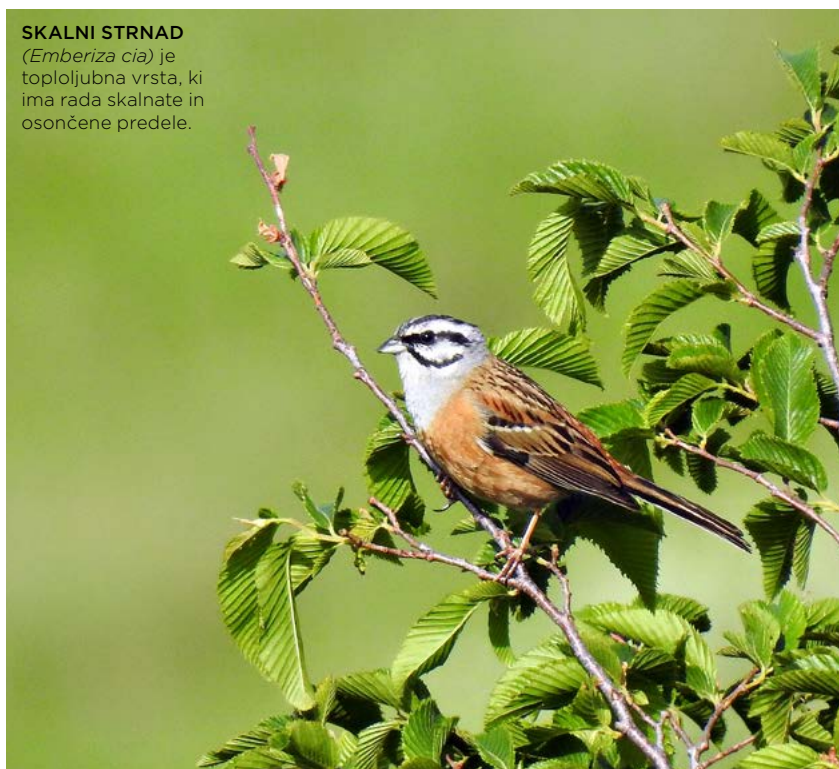

ptic. Tu bomo zagotovo slišali melanholično petje **hribskega škrjanca** (*Lullula arborea*) in opazovali številne **plotne** (*Emberiza cirrus*) in **velike strnade** (*E. calandra*), **smrdokavre** (*Upupa epops*), **rjave penice** (*Curruca communis*) ter kasneje spomladi tudi **rjave srakoperje** (*Lanius collurio*) in z nekoliko sreče redko **rjavo cipo** (*Anthus campestris*). Nad odprtimi površinami pogosto lovijo **navadne postovke** (*Falco tinnunculus*) in **kačar** (*Circaetus gallicus*). Z gozdnega roba bomo lahko slišali tudi **kukavico** (*Cuculus canorus*) in **vijeglavko** (*Jynx torquilla*).

Naslednja postojanka je Osp ②. S parkirišča v Mišji peči (južno od vasi Osp) lahko najprej preverimo, ali je na stenah **sokol selec** (*Falco peregrinus*), ki občasno tu gnezdi. Zagotovo pa bomo videli v steni gnezdečo kolonijo **kavk** (*Corvus monedula*), ki je za slovenske razmere prava posebnost. Bodimo pozorni tudi na **puščavca** in **skalnega strnada**. Med kratko hojo iz parkirišča proti vasi Osp lahko v kulturni krajini naletimo na pojoče **grilčke** (*Serinus serinus*), **plotne** in **velike strnade**, **vijeglavke** ter pogostejše vrste ptic. Ko prispemo v vas Osp, se pri mostu čez potok ustavimo ob informativni tabli in se razgledamo na več kot 200 m visoko steno, ki se pne nad vasjo. Tukaj lahko opazujemo mešano kolonijo **planinskih hudournikov** (*Tachymarptis melba*) ter **skalnih** (*Ptyonoprogne rupestris*) in **mestnih lastovk** (*Delichon urbicum*). Stena je klasično gnezdišče **sokola selca** in v zadnjih letih tudi **velike uharice**, zagotovo pa ne bomo zgrešili **krokarja** (*Corvus corax*) in **domačih/skalnih golobov**

SKALNI STRNAD
(*Emberiza cia*) je
toploljubna vrsta, ki
ima rada skalnate in
osončene predele.

(*Columba livia/domestica*). Če bi si radi poglobljeno ogledali ptice skalnih sten, se lahko povzpnejo po strmi stezici, ki vodi ob potoku navzgor do Osapske jame in izvira potoka. Na stenah v okolici jame bomo z nekoliko sreče v marcu in prvih dneh aprila lahko še opazovali prezimujočega **skalnega plezalčka** (*Tichodroma muraria*). Strma toploljubna skalnata

Vse foto: Domen Stanič

POLJSKI ŠKRJANEC

(*Alauda arvensis*) je na Kraškem robu lokalno še pogost na ekstenzivnih pašnikih, denimo na Petrinjskem krasu in planoti Movraškega kuka.

pobočja v okolici stene Babna pa so priljubljeno gnezdišče **taščične** (*Curruca cantillans*) in **žametne penice** (*Curruca melanocephala*) ter **puščavca**.

Parkirišče Črni Kal ③ je priljubljeno med plezalci, vendar lahko v okoliškem grmovju naletimo na številne zanimive vrste ptic. Bodimo predvsem pozorni na **prosnika** (*Saxicola rubicola*), žametno in **rjavo penico** ter pozno spomladi na **kratkoperutega vrtnika** (*Hippolais polyglotta*). Med selitvijo je mogoče opazovati tudi **rdečenoge postovke** (*Falco vespertinus*), ki si utirajo pot na Kras, pogled v kamnolom Črni Kal pa nam bo verjetno razkril **puščavca** in **skalnega strnada**.

Naslednja postojanka je majhna letalna steza nad Črnotičami ④, ki je umeščena v prostrane pašnike Petrinjskega krasa. Do nje se lahko pripeljemo, če z glavne ceste Petrinje-Podgorje pred železniškim nadvozom zavijemo levo na makadam (na mestu, kjer je desno tabla za Črnotiče). Če parkiramo ob vzletni stezi, nas bodo takoj pozdravili številni **poljski škrjanci** (*Alauda arvensis*). V času selitve lahko tu opazujemo **repaljščice** (*Saxicola rubetra*) in **kupčarje** (*Oenanthe oenanthe*) v začetku aprila pa z nekaj sreče tudi **slegurja** (*Monticola saxatilis*) ali celo **dularja** (*Eudromias morinellus*). Pogoste vrste ptic na suhih kraških travnikih so **veliki in plotni strnad**, **hribski škrjanec**, **rjavi srakoper**, **smrdokavra**, **kukavica** in **carar**, v manjšem številu pa so zastopani še **prosnik**, **rjava penica**, **repnik** (*Linaria cannabina*) in **rjava cipa**. Pogosto lahko slišimo tudi tujerodnega **virginijskega kolina** (*Colinus virginianus*) v nočnem času pa **velikega skovika** (*Otus scops*) in **podhujko** (*Caprimulgus europaeus*). Bodimo pozorni tudi na **kačarja**, ki tukaj pogosto lovi.

Majhno vas Podpeč ⑤ krasi čudovit obrambni stolp nad steno. To je priljubljena točka za **puščavca** in **skalnega strnada**, steno pa pogosto obiskujejo tudi **navadna postovka**, **krokar** in **planinski**

hudournik, v zgodnji pomladi pa ni izključeno srečanje s **skalnim plezalčkom**. Med sprehodom po vasi bomo morda opazili **rdeče lastovke** (*Cecropis daurica*), ki jadrajo nad strehami. Po ozki cesti, ki pelje čez vas, se nato z avtom odpravimo v smeri proti Zazidu do Rakitovca. Pri križišču nad vasjo Rakitovec se držimo glavne ceste, ki pelje proti železniški postaji v smeri mejnega prehoda s Hrvaško. Preden prispemo do železniške postaje, na manjšem križišču, kjer so ob cesti smetnjaki in info tabla, zavijemo desno na makadam, ki nas pripelje do nezavarovanega prehoda čez železniško progo. Prehod prečimo zelo previdno in makadamu sledimo še nekaj kilometrov, dokler se nam ne odpre pogled

TOMMASINIJEVA POPKORESA (*Moehringia tommasinii*) je endemit z ozkim območjem razširjenosti. Uspeva le na posameznih stenah kraškega roba, med dolino Glinščice v Italiji in Istrskimi toplicami na Hrvaškem.

na prostrane suhe travnike planote Movraškega kuka ⑥. Ob makadamu lahko avto parkiramo in pot nadaljujemo peš po planoti v smeri vrha Kuka. To je kraška krajina v svoji najlepši podobi. Vrstna sestava ptic je zelo podobna tisti na Petrinjskem krasu, prevladujejo torej **poljski in hribski škrjanci, veliki strnadi in rjavi srakoperji**. Z dreves je mogoče slišati **divje grlice** (*Streptopelia turtur*), **smrdokavre** in **kobilarje** (*Oriolus oriolus*). Tudi na tem območju lahko v prvi polovici aprila naletimo na seleče se **slegurje**, pomešane v ohlapnih jatah **kupčarjev** in **repaljščic**. Pomladanska selitev lahko postreže tudi z **rdečenogimi postovkami** in **močvirskimi lunji** (*Circus pygargus*), večkrat pa je bil tukaj opažen tudi **rjavoglavi srakoper** (*Lanius senator*). Na širšem območju Movraškega kuka bodimo pozorni na petje **vrtnega strnada** (*Emberiza hortulana*), ki je bil še pred nedavnim dokaj številčen, sedaj pa se tu pojavlja le še naključno. Na nebu pogosto lovita **planinski orel** (*Aquila chrysaetos*) in **kačar, beloglavi jastrebi** (*Gyps fulvus*) pa se pojavljajo le na preletu iz Alp v Kvarner. Na vrhu planote, če pogledamo proti jugozahodu čez Movraško valo, lahko uzremo cerkev sv. Kvirika, našo zadnjo točko obiska ⑦. Do tja se je treba pripeljati mimo Gračišča do Sočerge, od koder nas majhna cesta pripelje na planoto. Lepe razglede s cerkvice nam bo popestrila pesem **taščične penice**, ki tu gnezdi, verjetno pa nas bo preletel tudi **kačar**. Za zaključek lahko obiščemo še bližnje stene Velega Badina (ob glavni cesti proti mejnemu prehodu s Hrvaško), kjer gnezdi **rdeče lastovke**.

DRUGE ZANIMIVOSTI

Kraški rob velja za enega najbolj biotsko pestrih območij v Sloveniji. Največjo raznolikost vrst najdemo na suhih kraških travnikih, varstveno pomembno okolje pa so tudi skalna ostenja. Ker je zanimivih vrst na tem območju zelo veliko, se bomo tu omejili le na nekatere najznačilnejše. V Osapski steni ② in nad Podpečjo ⑤ bodimo pozorni na **Tommasinijevo popkoreso** (*Moehringia tommasinii*), endemita Kraškega roba, ki izrašča kar iz skalne stene.

SKALNI OKAR (*Satyrus ferula*) na
SKALNEM GLAVINCU (*Centaurea rupestris*)

Na suhih kraških travnikih (④ in ⑥) lahko aprila občudujemo cvetoče **gorske kosmatince** (*Pulsatilla montana*), **Tommasinijeve petoprstnike** (*Potentilla tommasiniana*), **narcise** (*Narcissus poeticus* ssp. *radiiflorus*) in v manjšem številu tudi **gorske logarice** (*Fritillaria orientalis*). Kasneje v maju so za to okolje značilni še **peresasta bodalica** (*Stipa eriocaulis*), **jesenček** (*Dictamnus albus*), **skalni glavinec** (*Centaurea rupestris*) in **žajbelj** (*Salvia officinalis*). Posamezne košenice (npr. v okolici Podpeči in Zazida) so lahko zelo bogate s kukavičevkami (orhidejami), med katerimi zbujejo pozornost npr. **žlebasto mačje uho** (*Ophrys sulcata*), **jadranska smrdljiva kukavica** (*Himantoglossum adriaticum*), **škrlatnordeča kukavica** (*Orchis purpurea*) in **velecvetni ralovec** (*Serapias vomeracea*).

Suhi travniki so zelo bogati z združbami metuljev, mnogo vrst ima prav na Kraškem robu svoje najpomembnejše populacije v Sloveniji, denimo **skalni okar** (*Satyrus ferula*), **veliki mehurkar** (*Iolana iolas*), **barjanski okarček** (*Coenonympha oedippus*) in **beli l** (*Polygonia egea*).

Na skalnatih mestih sta pogosti črнопikčasta (*Algyroides nigropunctatus*) in **pozidna kuščarica** (*Podarcis muralis*); kupe kamenja, melišča in suhozide na bolj odprtih območjih (npr. ④, ⑥) pa imajo radi **zelenec** (*Lacerta viridis*), **kraška kuščarica** (*Podarcis melisellensis*) in **modras** (*Vipera ammodytes*).

V Sloveniji je **TAŠČIČNA PENICA** (*Curruca cantillans*) kot gnezdilka najštevilčnejša prav na območju Kraškega roba, kjer poseljuje osončena pobočja, poraščena z grmovjem in manjšimi drevesi.

ČRNOPIKČASTA KUŠČARICA (*Algyroides nigropunctatus*) je prava sredozemska vrsta, ki na širšem območju Tržaškega zaliva dosega svojo severno mejo razširjenosti.